

Sexuální práce v praxi a v zákonech. Možná řešení

Doporučení pro tvůrce a tvůrkyně politik v oblasti přístupu k prostituci / sexuální práci

Právní úprava prostituce má zásadní dopad do oblasti lidských práv osob poskytujících sexuální služby. Výzkumy ukazují, že represivní úprava prostituce (zákonem či vyhláškou) zvyšuje pravděpodobnost, že budou osoby, které poskytují sexuální služby, vystaveny násilí, zhoršuje jejich přístup k sociálním a zdravotním službám a prohlubuje sociální vyloučení. Legislativní úprava poskytování sexuálních služeb by vždy měla chránit práva sexuálních pracovníků a pracovníků a její dopady by měly být hodnoceny s ohledem na zajištění bezpečí a důstojnosti lidí, kteří sexuální služby poskytují.

- Při tvorbě legislativy se zajímejte o to, jaké bude mít praktické dopady na životy žen a mužů poskytujících placené sexuální služby. Zvažujte její dopady na osoby pracující v různých prostředích (ulice, klub, privát, eskort apod.).
- Zkoumejte, zda dodržování legislativy přinese sexuálním pracovnícím či pracovníkům i nějaké výhody (např. ochranu a respektování ze strany policie, nárok na platbu za poskytnutí sjednané sexuální služby). Provozovatelé a provozovatelky sex podniků a především osoby poskytující sexuální služby jsou vystaveny velkému společenskému stigma, a pokud jim zákon vztahující se k sexuálním službám neposkytne ochranu a nezajistí respektování jejich práv, budou pracovat v utajení a zákon nebude funkční.
- Všímejte si, jakými legislativními způsoby je možné **zajistit férové pracovní podmínky** pro sexuální pracovníce a pracovníky (např. zabránění nucení k sexuálním praktikám

a vykořisťujícím způsobům, nárok na vyplacení odměny provozovatelem, zajištění bezpečnosti na pracovišti apod.).

- Zkoumejte, **zda legislativa neomezuje, či dokonce neporušuje lidská práva osob, které poskytují sexuální služby** (např. sexuální pracovnice, která nebude mít oprávnění k prostituci, pravděpodobně nenahlásí na ní páchanou trestnou činnost, protože se sama bude obávat postihu; sankce zákazu pobytu za přestupky vztahující se k prostituci může bránit ve využití specializovaných sociálních a zdravotních služeb působících v daném místě).
- Zamyslete se nad tím, **k jakým neplánovaným negativním efektům by navrhovaná opatření mohla vést** (např. tlak na nepoužívání kondomů v případě zavedení povinných zdravotních prohlídek pro sexuální pracovnice a pracovníky, kdy se zákazníci mylně domnívají, že zdravotní prohlídka je zárukou zdraví pracovnice, a opomíjejí inkubační dobu infekcí).
- Pokud přijmete lokální úpravu k prostituci (např. vyhlášku zakazující nabízení sexuálních služeb na celém území obce), všimněte si, jaké má dopady na životy sexuálních pracovnic a pracovníků a zda nevede k dalším problémům (např. nárůst zadluženosti, větší násilí na sexuálních pracovnicích a jejich přesun na jiná místa – mimo hranice obce, kde to pro ně bývá nebezpečnější atd.). Vyžádejte si pohled pomáhajících organizací, které působí v místě a poskytují služby sexuálním pracovnicím a pracovníkům.
- Zapojte do diskuzí a přípravy legislativy k prostituci kromě jiných institucí i nevládní organizace věnující se ochraně práv sexuálních pracovnic a pracovníků, samotné sexuální pracovnice a pracovníky i zástupce provozovatelů a provozovatelek podniků, kde se poskytují sexuální služby.

- Mějte na paměti, že přijetí funkční legislativy k prostituci není jedinou věcí, která je důležitá. **Potřebné jsou aktivity vedoucí ke zmírnění stigmatizace práce v sexbyznysu, respektování této práce ze strany institucí a vytvoření široké sítě specializovaných služeb pro osoby pracující v sexbyznysu, ale i pro ty, kteří chtějí ze sexbyznysu odejít (tzv. exitové programy).**

Doporučení pro ženy (a muže) uvažující o vstupu do sexbyznysu či pracující v sexbyznysu

Podoba zákonů či vyhlášek, které se vztahují k poskytování sexuálních služeb, je důležitým faktorem, jenž ovlivňuje vaši práci. Zákony či vyhlášky upravují to, zda je poskytování sexuálních služeb v daném místě legální (tj. zda můžete být pokutovány, či dokonce trestány). Znalost zákonů a dalších předpisů je důležitá také proto, abyste rozuměly, jaká máte práva a povinnosti ve vztahu k institucím (např. pojišťovny, policie, finanční úřad aj.). **Rádi vám poskytneme další informace. Kontaktujte ROZKOŠ bez RIZIKA (R-R). Jsme tu pro vás.**

Obecná doporučení

- Zjistěte si předem, jak má země a region, kde chcete pracovat, právně ošetřenou práci v prostituci / sexuální práci – to znamená, zda je poskytování sexuálních služeb v dané zemi legální a za jakých podmínek (např. nutná registrace na úřadu či policii, povinnost platit daně apod.).
- Zjistěte si vaše práva a povinnosti v souvislosti s poskytováním placených sexuálních služeb v zemi, kde se chystáte pracovat, či už pracujete.
- Dobře se seznamte i s podmínkami práce v místě, kde konkrétně hodláte pracovat (informace od dalších žen, diskuze na internetu atd.).

- Vyhledejte si předem kontakty na pomáhající organizace v příslušné zemi, které vám mohou být prospěšné v případech, že se dostanete do potíží, či poradí s ošetřením vaší práce, placením daní apod. Užitečné kontakty můžete nalézt například na webu: **services4sexworkers.eu**. V ČR se můžete obrátit na **R-R**, která působí ve 12 krajích, či na **projekt JANA**, jenž poskytuje služby v Jihočeském a Plzeňském kraji, nebo na **spolek Ulíce**, který působí v Plzeňském kraji.

Zákony a sexuální práce – jak je to v ČR?

- V ČR není poskytování sexuálních služeb upraveno žádným zákonem a na celostátní úrovni **není zakázáno, tedy je to legální**. To znamená, že poskytováním sexuálních služeb nepácháte trestný čin – výjimku tvoří zákaz provozování prostituce v blízkosti škol, školských a obdobných zařízení (trestný čin „Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí“ – § 190 TZ č. 40/2009 Sb.).
- **V ČR je trestné kuplířství** (§ 189 TZ) – tedy, pokud vás někdo najme k prostituci, zprostředkovává vám zákazníky, nebo má finanční prospěch z toho, že poskytujete placené sexuální služby. To znamená, že si například nemůžete otevřít s kamarádkou privát, umožňovat sexuální práci dalším pracovnícím a domlouvat jim zákazníky ani provozovat sex klub.
- Osoba, která vám pronajímá byt či prostory a jež ví o tom, že v bytě poskytujete placené sexuální služby, se rovněž vystavuje riziku stíhání pro kuplířství.
- **Dle současné legislativy nemůže být poskytování placených sexuálních služeb oficiální živností**. Můžete si však vyřídit jiný typ živnosti (např. „výroba, obchod a služby jinde nezařazené“, masážní služby) či odvádět daně v kategorii tzv. svobodných (nezávislých) povolání bez nutnosti mít živnostenské oprávnění, jako jsou např. umělci.
- Formalizace vaší práce (viz např. ošetření přes živnostenský list) a **placení sociálního pojištění** mají vliv na vaši možnost získání dávek v budoucnu – např. důchodu či dávek vyplývajících z nemocenského pojištění, které je součástí platby sociálního pojištění a je dobrovolné (sem spadají dávky, jako je např. nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství).
- Pokud nejste někde zaměstnána či registrována na Úřadu práce, případně nejste na rodičovské či mateřské dovolené, musíte si vždy platit alespoň **zdravotní pojištění**, jinak vám vzniká dluh u vaší zdravotní pojišťovny.
- Ačkoliv poskytování sexuálních služeb jako takové není trestné, právo s ním bohužel prozatím nepracuje jako s legálním zdrojem obživy. To znamená, že v oblasti placení daní jsou stále mnohé nejasnosti. Existuje však obecná daňová povinnost odvádět daně z příjmů a příjmy z poskytování placených sexuálních služeb by mohly spadat do tzv. ostatních příjmů podle § 10 zákona o daních z příjmu. (Takové příjmy byste prokazovala prostřednictvím daňového přiznání.) Aby se jednalo o daňový trestný čin, je potřeba dopustit se porušení zákona ve větším rozsahu (tedy musí vzniknout škoda alespoň ve výši 50 000 Kč).
- Mějte na paměti, že vaše práce v sexbyznysu nemůže být jediným důvodem k tomu, aby vám soud na návrh Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (tzv. OSPOD či „sociálka“) odebral dítě/děti, pokud se o ně jinak dobře staráte.
- **Pokud si nejste jistá vašimi právy a povinnostmi, obraťte se na pracovnice R-R. Domluvte si schůzku v centrech, či nám napište do internetové poradny R-R, nebo zavolejte. Kontakty naleznete na www.rozkosbezrizika.cz.**

Když jste se rozhodla pracovat na ulici, silnici či parkovišti...

Kromě výše uvedených informací je dobré znát i tato doporučení:

- Obce (města) mají pravomoc pomocí obecně závazné vyhlášky vymezit místa v obci, kde byste mohla legálně nabízet sexuální služby na veřejnosti, či naopak mohou nabízení sexuálních služeb plošně zakázat na celém území obce (města). Stejně tak mohou postihovat i zákazníky.
- Zjistěte si podmínky pro práci na venkovním stanovišti v dané obci. Pokud v obci platí vyhláška zakazující nabízení a poskytování sexuálních služeb na veřejnosti, můžete dostat **pokutu za tzv. porušení vyhlášky proti prostituci**, nebo přijít do konfliktu s najatou bezpečnostní agenturou, která porušování vyhlášky sleduje.
- **Policie vám musí daný přestupek prokázat**, tzn. například, že má prokazatelně zdokumentováno, že jste aktivně nabízela sexuální služby potenciálním zákazníkům. Nemůže vám dát pokutu za to, že pouze stojíte na ulici či v lokalitě, kde platí vyhláška, jdete do baru nebo na nákup.
- **Pokud souhlasíte s přestupkem** vztahujícím se k nabízení či poskytování sexuálních služeb, může vám policie uložit tzv. blokovou pokutu ve výši max. 1000 Kč (splatnou na místě, či složenkou).
- **Pokud nesouhlasíte se spáchaným přestupkem** (a tedy nemůžete dostat pokutu na místě), policie odesílá podezření ze spáchání přestupku ke správnímu orgánu (tj. obvykle na úřad v místě, kde k přestupku došlo) a ten ve věci zahájí řízení. Zde hrozí pokuta vyšší, ale máte právo mimo jiné vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se vám kladou za vinu, či podat odvolání proti rozhodnutí o přestupku.
- Pokud byste dostala opakovaně pokutu za přestupek nabízení a poskytování sexuálních služeb na veřejnosti a byly by splněny další podmínky vymezené v zákoně o přestupcích, mohla by vám být udělena **sankce zákazu pobytu** v dané obci až na 3 měsíce. Pokud byste zákaz pobytu porušila, hrozí vám trest odnětí svobody za maření výkonu úředního rozhodnutí až na 2 roky.
- **Pokud si nejste jistá vašimi právy a povinnostmi, obraťte se na pracovnice R-R. Domluvte si schůzku v centrech, či nám napište do internetové poradny R-R, nebo zavolejte. Kontakty naleznete na www.rozkosbezrizika.cz.**